

29 september 2021

Uitgave van de Leido Academy, het thema-netwerk voor LevenLang Leren

FINLAND
FOCUS OP DE MASTER-OPLEIDINGEN - ECHT NIET OP NIVEAU 5...
EEN BESCHOUWING NA EEN WEBINAR VAN DE OECD
EN WAT VOORSTELLEN VOOR ONS LAND...
(‘NATIONAAL PLATFORM VOOR OPEN HOGER ONDERWIJS’)

Als er een land is dat in de afgelopen jaren is geprezen voor het onderwijssysteem, is het wel Finland. Veel landen hebben geprobeerd het geheim ervan te ontrafelen, om elementen ervan over te nemen ter verbetering – en optimalisering – van hun eigen stelsel. Daarbij gaat het vooral om het Finse gedeelte dat overeenkomt met hetgeen bij ons het voortgezet onderwijs is.

Maar hoe zit het met het hoger onderwijs aldaar? Aanleiding voor het gaan bezien van de situatie binnen dat deel van het Finse stelsel is een discussie die zich onlangs ontspon tijdens een online-presentatie van een (tussen)rapport van de OECD over de stand van zaken rond ‘professional tertiary education’¹ in Europa en een aantal andere landen. Daarbij werd gesproken over het hebben van een systeem met graden op de niveaus 5, 6 en 7, en het belang ervan.

Geen SCHE...

Door een vertegenwoordiger van het ministerie dat het hoger onderwijs onder de hoede heeft, werd gesteld dat het in Finland nadrukkelijk draait om het aanbieden en laten behalen van de Masteropleidingen – zonder meer wel bekend in ons land vanwege het feit dat iedereen die werkzaam is in het onderwijs, van laag tot hoog, minimaal een Master moet hebben afgerond². Daarom is er absoluut geen noodzaak voor het hebben van de Short Cycle HE. Sterker nog, in veel gevallen is de Bachelor niets anders dan een noodzakelijke tussenstap op weg naar de Master.

Master is de kern van het stelsel...

De tegenwerping dat er ongetwijfeld sprake is van een zeer competitieve insteek, bekend van selectieprocedures en de druk op de studenten om met de Master een status te kunnen verwerven, en dat daarbij ook veel studenten moeten afhaken, werd simpelweg weggewoven. Er is een binair systeem, dus er is dan nog wel keuze genoeg. Verdere discussies werden afgebroken, maar er bleef toch de drang bestaan om hierover verder te gaan praten... als dat mogelijk is...

Ontwikkelingen rond de SCHE op 5?

We hebben onze contacten in Finland om die reden benaderd met de vraag hoe het op dit moment gaat met niveau 5 en of er ook plannen bestaan om toch te gaan werken aan het invoeren van de Short Cycle. Het antwoord is helder: Nee, niets van dat alles. Er wordt door de Universities of Applied Sciences³ geen moeite gedaan om deze graad te gaan gebruiken.

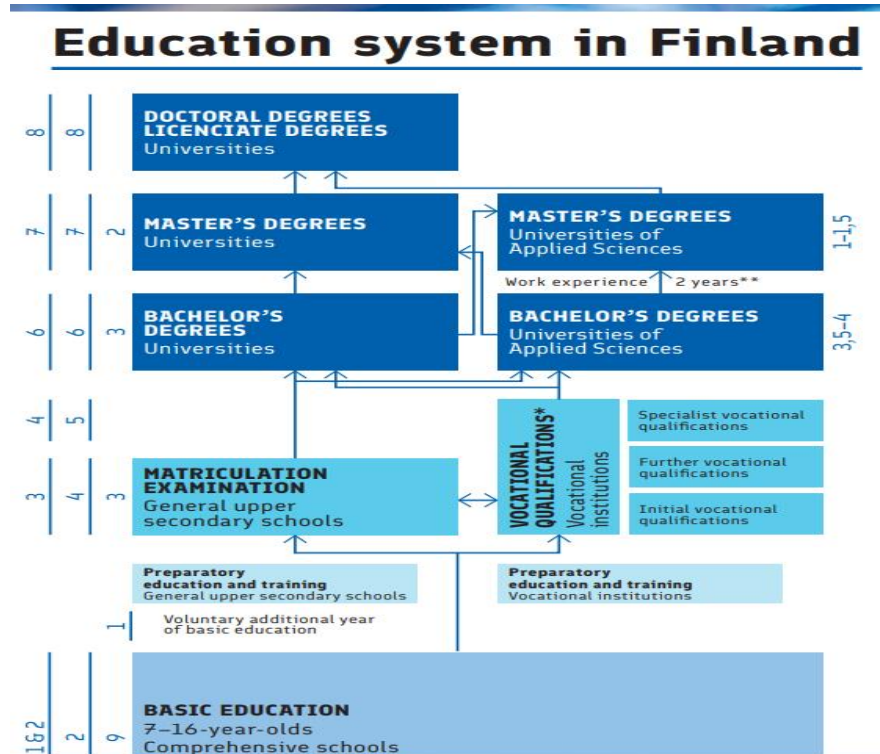
¹ Dat is een onjuiste naam voor een sector van het hoger onderwijs waartoe onder andere onze Ad behoort. We gaan daar in deze nieuwsbrief verder niet op in, maar komen er later dit jaar nog wel op terug.

² Het gaat echt om alle sectoren, zelfs voor het aanvullende onderwijs, met schakelprogramma’s en bijspijkertrajecten. De overheid is van mening dat iedereen in een lerende situatie recht heeft op docenten die boven de stof staan en dus een Master dienen te hebben.

³ Finland was een partner van het project dat liep van 2004 tot en met 2007 en was geïnitieerd door de HBO Raad, dus nu de VH, om een naam te gaan gebruiken die in ieder geval ‘University’ diende te bevatten. Dat lukte om allerlei redenen in Nederland en vervolgens hebben diverse landen met een binair stelsel de naam UAS omarmd. Het was geen bestaande naam, ook niet in landen die een langere historie kennen.

Hoe zit het Finse HO in elkaar...

Hier het overzicht van het huidige stelsel voor het hoger onderwijs in Finland. Het basisonderwijs stopt bij 16 jaar, en vervolgens zijn er diverse leerwegen te bewandelen.

De tweede kolom aan de linkerkant is het EQF-niveau, de eerste kolom hoort bij de ISCED-indeeling. ISCED-4 is post-secondary education en geen hoger onderwijs. Niveau 5 in Finland behoort dus bij de 'vocational qualifications', wat in Nederland mbo-plus zou zijn, verzorgd door de mbo-instellingen. Je zou het ook Higher VET kunnen noemen, internationaal gezien.

Aanbod voor VET-5

Uit het Finse model blijkt dat met kwalificaties op niveau 5 de mogelijkheid bestaat om door te stromen naar een Bacheloropleiding. Dat is echter een optie die niet altijd kan worden gebruikt, mede vanwege de weerstand die in het hoger onderwijs tegen dit niveau bestaat (net als in een land als Letland dat volgens het OECD-onderzoek geen instellingen kent die een vorm aanbieden dat vergelijkbaar is met de Short Cycle, of Duitsland waar echt heel weinig mbo-plus-trajecten zijn die leiden tot de zij-instroom in een Bacheloropleiding). Er mag dus kennelijk niet via een omweg worden gesleuteld aan een vorm die lijkt op het hoger onderwijs, zeggen de instellingen – en daarmee ook de overheid.

Hier een deel van een tabel uit een document over het Finse Nationale Kwalificatieraamwerk.

<p><i>level 4:</i> General upper secondary school syllabus and the Matriculation Examination, Upper secondary vocational qualifications and further vocational qualifications, Basic Examination in Prison Services, Fire Fighter Qualification, and Emergency Response Centre Operator Qualification, a Basic course for Border Guards and a Basic study module for non-commissioned officers</p> <p><i>level 5:</i> Specialist vocational qualifications, the Sub-Officer Qualification (Fire and Rescue Services), the Vocational Qualification in Air Traffic Control, a General level (1 and 2) study module for non-commissioned officers and a Master level study module for non-commissioned officers.</p> <p><i>level 6:</i> Bachelor's degrees at universities of applied sciences and Bachelor's degrees at universities, Professional specialisation programmes provided by universities and universities of applied sciences intended for holders of a Bachelor's degrees or a UAS Bachelor's degree, and Specialised training and Pastoral qualification provided by the church.</p>
--

Open Universiteit als vangnet voor hbo en wo...

Hoe gaat Finland dan om met degenen die het niet redden in het hoger onderwijs of die niet door de selectie komen – en geen mbo-plus willen doen dan wel gaan werken? Nou, daarvoor kent men de Open University, als een verzamelnaam voor het aanbod aan eenheden en onderdelen van formele opleidingen in het hbo en wo. Iemand die uitvalt kan de behaalde eenheden laten certificeren en vervolgens binnen de OU aanvullende zaken gaan doen. Maar ook het eerst doen van eenheden bij de OU kan alsnog leiden tot de toelating tot het hoger onderwijs. Hieronder hebben we een aantal zaken diengaande overgenomen van de website van de Finse OU.

Iets voor ons land – een nationaal platform voor open hoger onderwijs?

Dit sluit aan bij een eerder van onze kant geventileerde gedachte om alle hogescholen (en universiteiten als ze willen meedoen...) de handen ineen te laten slaan, om op deze wijze andere doelgroepen te kunnen gaan benaderen. Ze hebben daarvoor landelijk een gezamenlijke rechtspersoon voor het aanbieden van eenheden en het certificeren ervan. Ook kan daarbij het NLQF een helpende hand bieden, als het gaat om het niveau.

Op die wijze kan alles in de hand worden gehouden als het gaat om eenheden die behoren tot de formele en dus door de NVAO bewaakte opleidingen. Het kan ook een eind maken aan de discussie over dit specifieke deel van het 'level playing field'. Het echte maatwerk voor werkenden, het verzorgen van bedrijfsopleidingen en andere vormen van training kan daarmee met een gerust hart aan de private aanbieders worden overgelaten.

Kortom...

Finland kent dus een specifieke aanpak. Uiteraard is het hebben van een Short Cycle HE niet verplicht, maar voor de internationale samenwerking rond niveau 5 tussen instellingen voor hoger onderwijs lijkt transparantie van groot belang. Dat kan door VET-5 meer te zien als een opstap naar de Bachelor, maar ook dan lopen de VET-instellingen tegen allerlei formele regels op, met alle drempels van dien. Het is aan CHAIN5 (www.chain5.net) om mogelijk actie te ondernemen.

Het idee van het hebben van 'Open Hoger Onderwijs' naar het Finse model is een uitdaging. Dat is niet aan ons, maar aan de hogescholen die bijvoorbeeld nu aan de slag zijn gegaan met een project onder de naam 'Fast Switch'. Het zou zeer te waarderen zijn als OCW een voorzet gaat geven, samen met de onderwijskoepels. Daarmee kan een forse angel worden gehaald uit de discussies die nu worden gevoerd over wie wat en hoe mag doen, bekostigd en onbekostigd.

Open university course selection

Open Studies offer teaching that is carried out based on the higher education institution's own syllabus. Open Studies are open for everyone regardless of education and age. You can study according to individual study units or bigger study modules. Open Studies are for you if you wish to **improve the know-how** required in working life, you plan **on applying** to a higher education institution, or you wish to **improve your general knowledge** on topics that interest you.

Open Studies are not full-time and do not lead to a qualification – it is therefore not possible to get a long-term student residence permit based on Open Studies.

Open Studies are offered in daytime, evenings, weekends and on the web at most higher education institutions all across Finland. Teaching is organised in degree students' teaching groups or groups designed for open university or university of applied sciences (UAS) students. **The goals, content and requirements are the same as with university or UAS degree studies.**

Studies can be carried out as contact teaching, blended teaching or e-teaching. Contact teaching is usually organised **on the higher education institution's premises** in different ways: in lecture halls, small groups, laboratories, studios.

Continuing as a degree student

Open Studies do not lead to a qualification but you can do studies from both lower and higher level university and university of applied sciences (UAS) study modules. You get credits from open studies which can contribute towards a degree if **you continue to degree studies later** in the same higher education institution. If you continue to degree studies in another higher education institution, check with them if your studies can compensate parts of your future studies.